

**ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΝΕΟΛΑΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΜΕΣΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ**

ΕΝΙΑΙΑ ΓΡΑΠΤΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ Α΄ ΤΕΤΡΑΜΗΝΟΥ 2022-23

Γ΄ ΤΑΞΗΣ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ, 20 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 2023

ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ (Α΄ ΣΕΙΡΑ)

ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: Γ036

ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΓΡΑΠΤΗΣ ΕΞΕΤΑΣΗΣ ΑΡΧΑΙΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ: 90 λεπτά

**Ο ΟΔΗΓΟΣ ΔΙΟΡΘΩΣΗΣ ΑΠΟΤΕΛΕΙΤΑΙ ΑΠΟ ΔΕΚΑΤΡΕΙΣ (13) ΣΕΛΙΔΕΣ
ΚΑΙ ΒΟΗΘΗΤΙΚΟ ΠΙΝΑΚΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ**

ΜΕΡΟΣ Ι. ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

Α. Διδαγμένα κείμενα για μετάφραση

(Μονάδες 30)

1.

Πλάτωνος Πρωταγόρας Ε΄	Μετάφραση	ΜΟΝΑΔΕΣ
Ὁ δὲ περὶ πλείονος τοῦ σώματος ἤγεϊ,	Αυτό, όμως, που θεωρείς ανώτερο του σώματος / εκτιμάς περισσότερο,	1
τὴν ψυχὴν,	δηλαδή την ψυχή,	0,5
καὶ ἐν ᾧ πάντ' ἐστὶ τὰ σα ἢ εὖ ἢ κακῶς πράττειν	και από το οποίο εξαρτάται η ευτυχία ή η δυστυχία σου σε καθετί	1,5
χρηστοῦ ἢ πονηροῦ αὐτοῦ γενομένου,	αν αυτό γίνει γερό ή αδύναμο,	1
περὶ δὲ τούτου	όσον αφορά αυτό / γι' αυτό (ενν. το θέμα)	0,5
οὔτε τῷ πατρὶ οὔτε τῷ ἀδελφῷ ἐπεκοινῶσω	ούτε τον πατέρα ούτε τον αδερφό συμβουλευτήκες	1
οὔτε ἡμῶν τῶν ἐταίρων οὔδενί,	ούτε κανέναν από εμάς τους φίλους	1
εἴτ' ἐπιτρεπτέον εἶτε καὶ οὐ	εἴτε αν πρέπει να εμπιστευτεῖς εἴτε και όχι	0,5
τῷ ἀφικομένῳ τούτῳ ξένῳ τὴν σὴν ψυχὴν,	σε αυτόν τον ξένο που ήλθε, την ψυχή σου,	1
ἀλλ' ἐσπέρας ἀκούσας,	αλλά μόλις πληροφορήθηκες / αφού άκουσες βράδυ (ενν. για τον ερχομό του),	0,5
ὡς φῆς,	όπως λες,	0,25
ὄρθριος ἦκων	αφού ήλθες τα χαράματα,	0,5
περὶ μὲν τούτου οὔδενά λόγον οὔδὲ συμβουλήν ποιεῖ,	για αυτό (ενν. το θέμα) δεν κάνεις κανέναν λόγο ούτε ζητεῖς συμβουλή	1,5
εἴτε χρὴ ἐπιτρέπειν σαυτὸν αὐτῷ εἴτε μή,	εἴτε αν πρέπει να εμπιστευεσαι τον εαυτό σου σε αυτόν εἴτε όχι,	1,5
ἐτοῖμος δ' εἶ ἀναλίσκειν	εἶσαι όμως πρόθυμος να ξοδεύεις	1
τά τε σαυτοῦ καὶ τὰ τῶν φίλων χρήματα,	και τα δικά σου χρήματα και εκείνα των φίλων,	1
ὡς ἤδη διεγνωκῶς	σαν να έχεις ἤδη αποφασίσει	1
ὅτι πάντως συνεστέον Πρωταγόρα,	ὅτι πρέπει οπωσδήποτε να μαθητεύσεις κοντά στον Πρωταγόρα,	1
ὄν οὔτε γινώσκεις,	τον οποίον ούτε ξέρεις,	0,5

ὡς φῆς,	ὅπως λες,	0,25
οὔτε διείλεξαι οὔδεπώποτε.	οὔτε ποτέ ως τώρα έχεις συζητήσει (ενν. μαζί του).	1
Σημείωση: Σε περίπτωση μετάφρασης μη δοθέντος κειμένου, αφαιρείται 1 (μία) μονάδα για κάθε γραμμή ή για περίπου 10 (δέκα) λέξεις αρχαίου κειμένου.		ΣΥΝΟΛΟ: 18

2.

Πλάτωνος Πρωταγόρας IB'	Μετάφραση	ΜΟΝΑΔΕΣ
Οὔτω δὴ, ὦ Σώκρατες,	Έτσι λοιπόν, Σωκράτη,	0,5
καὶ διὰ ταῦτα οἷ τε ἄλλοι καὶ Ἀθηναῖοι,	καὶ ἐξαιτίας αὐτῶν / για αὐτοὺς τοὺς λόγους καὶ οἱ ἄλλοι καὶ οἱ Ἀθηναῖοι,	1
ὅταν μὲν περὶ ἀρετῆς τεκτονικῆς ἢ λόγος	ὅταν γίνεται λόγος / συζήτηση για ζήτημα σχετικό με την ικανότητα του αρχιτέκτονα	1
ἢ ἄλλης τινὸς δημιουργικῆς,	ἢ για κάποια ἄλλη τεχνική (ικανότητα),	0,5
ὀλίγοις οἴονται μετεῖναι συμβουλῆς,	νομίζουν ὅτι λίγοι ἔχουν δικαίωμα συμβουλῆς	1
καὶ ἐάν τις ἐκτὸς ὧν τῶν ὀλίγων συμβουλεύῃ,	καὶ, ἀν κάποιος, που εἶναι ἐκτὸς ἀπὸ τοὺς λίγους (ενν. προσπαθεῖ να) συμβουλεύει,	1,5
οὐκ ἀνέχονται,	δεν τον ἀνέχονται,	0,25
ὡς σὺ φῆς'	ὅπως λες εσύ.	0,25
εἰκότως, ὡς ἐγὼ φημί'	Εύλογα, (ενν. δεν τον ἀνέχονται), ὅπως ἐγὼ λέω.	0,5
ὅταν δὲ εἰς συμβουλήν πολιτικῆς ἀρετῆς ἴωσιν,	Ὅταν, ὅμως, πάνε σε σύσκεψη για την πολιτικὴ ἀρετὴ,	1
ἢν δεῖ διὰ δικαιοσύνης πᾶσαν ἰέναι καὶ σωφροσύνης,	ἢ ὁποῖα πρέπει να διέπεται ολόκληρη ἀπὸ δικαιοσύνη καὶ σωφροσύνη,	1,5
εἰκότως παντὸς ἀνδρὸς ἀνέχονται,	εὐλόγα ἀνέχονται κάθε ἀντρα (ενν. να μιλά),	1
ὡς παντὶ προσῆκον ταύτης γε μετέχειν τῆς ἀρετῆς,	με τὴ σκέψη ὅτι / γιατί ταιριάζει βέβαια στον καθέναν να μετέχει σε αὐτὴ τὴν ἀρετὴ,	1,5
ἢ μὴ εἶναι πόλεις.	γιατί ἀλλιῶς δεν εἶναι δυνατό να ὑπάρχουν πολιτείες.	0,5
Σημείωση: Σε περίπτωση μετάφρασης μη δοθέντος κειμένου, αφαιρείται 1 (μία) μονάδα για κάθε γραμμή ή για περίπου 10 (δέκα) λέξεις αρχαίου κειμένου.		ΣΥΝΟΛΟ: 12

B. Αδίδακτο κείμενο για μετάφραση

(Μονάδες 25)

Ξενοφώντος Έλληνικά 5.2.26-27	Μετάφραση	ΜΟΝΑΔΕΣ
Ἔξεστί σοι, ὦ Φοιβίδα,	Φοιβίδα, επιτρέπεται / είναι δυνατό σε εσένα / σου δίνεται η ευκαιρία	0,5
τῆδε τῆ ἡμέρα μέγιστα ἀγαθὰ τῆ σεαυτοῦ πατρίδι ὑπουργῆσαι·	αυτὴν ἐδῶ τῆ μέρα να υπηρετήσεις / να βοηθήσεις τὴν πατρίδα σου με / να κάνεις για τὴν πατρίδα σου τα μεγαλύτερα καλά·	3
ἐὰν γὰρ ἀκολουθήσης ἐμοὶ σὺν τοῖς ὀπλίταις,	γιατί, αν με ακολουθήσεις μαζί με τους οπλίτες (σου),	2
εἰσάξω σε ἐγὼ εἰς τὴν ἀκρόπολιν.	θα σε οδηγήσω / θα σε βάλω ἐγὼ μέσα στην ἀκρόπολη.	2
τούτου δὲ γενομένου	Ὅταν / Αν γίνει αὐτό,	1
νόμιζε τὰς Θήβας παντάπασιν ὑπὸ Λακεδαιμονίοις	να θεωρεῖς / να νομίζεις / να πιστεύεις ὅτι ἡ Θήβα ἐξολοκλήρου / εντελῶς θα εἶναι / θα ἀνήκει / θα υπακούει στους Λακεδαιμονίους	2
καὶ ἡμῖν τοῖς ὑμετέροις φίλοις ἔσσεσθαι.	και σε ἐμὰς που εἴμαστε φίλοι σας / τους δικούς σας φίλους / και ὅτι ἐμεῖς θα ἀνήκουμε στους δικούς σας φίλους / θα εἴμαστε δικοί σας φίλοι.	2
καίτοι νῦν μὲν,	Τώρα βέβαια / Ἄλλωστε τώρα / Γιατί τώρα βέβαια (ἀπὸ τὴ μια / αφενός),	0,5
ὡς ὄρας,	ὅπως βλέπεις / παρατηρεῖς,	0,5
ἀποκεκήρυκται μηδὲνα μετὰ σοῦ στρατεύειν Θηβαίων ἐπ' Ὀλυνθίους·	ἔχει ἐκδοθεῖ διάταγμα / ἔχει ἀπαγορευτεῖ με προκήρυξη να μην ἐκστρατεύει κανένας ἀπὸ τους Θηβαίους μαζί σου ἐναντίον των Ὀλυνθίων·	3
ἐὰν δὲ γε σὺ ταῦτα μεθ' ἡμῶν πράξης,	Αν βέβαια / ὅμως / ἀπὸ τὴν ἄλλη / αφετέρου, ἐσύ κάνεις αὐτὰ μαζί μας / συνεργαστεῖς μαζί μας,	2,5
εὐθύς σοι ἡμεῖς πολλοὺς μὲν ὀπλίτας,	ἀμέσως ἐμεῖς σε εσένα / μαζί σου και πολλοὺς οπλίτες	2
πολλοὺς δὲ ἵππείας συμπέμπομεν·	και πολλοὺς ἱππείας θα στείλουμε.	1,5
ὥστε πολλῆ δυνάμει βοηθήσεις τῷ ἀδελφῷ.	Ἐπομένως / Συμπερασματικά / Ἄρα, θα βοηθήσεις τὸν ἀδελφὸ σου με πολλή / μεγάλη δύναμη.	2,5
		ΣΥΝΟΛΟ: 25

Γ. Αδίδακτο κείμενο για ορθογραφία**(Μονάδες 5)**

Τὸ μέρος τῶν ψήφων ὃ διώκων οὐκ ἔλαβεν. καίτοι πόσα χρήματα τοὺς ἡγεμόνας τῶν συμμοριῶν ἢ τοὺς δευτέρους καὶ τρίτους οἴεσθέ μοι διδόναι, ὥστε μάλιστα μὲν μὴ θεῖναι τὸν νόμον τοῦτον;

Δημοσθένους *Περὶ τοῦ στεφάνου* 18.103**Για την ορθογραφία ισχύουν τα ακόλουθα:**

- (α) Αφαιρείται 0,25μ. για κάθε τονικό λάθος ή παράλειψη τόνου ή πνεύματος ή υπογεγραμμένης.
- (β) Εάν στην ίδια λέξη υπάρχουν δύο ή περισσότερα λάθη τόνου ή πνεύματος, αφαιρείται 0,25μ.
- (γ) Αφαιρείται 0,5μ. για ορθογραφικό ή γραμματικό λάθος.
- (δ) Εάν στην ίδια λέξη υπάρχουν δύο ή περισσότερα ορθογραφικά ή γραμματικά λάθη, αφαιρείται 0,5μ.
- (ε) Σε περίπτωση που συνδυάζονται οι περιπτώσεις (α) και (γ), αφαιρείται 0,5μ.
- (στ) Το επαναλαμβανόμενο λάθος αξιολογείται μόνο μία φορά.
- (ζ) Σε οποιαδήποτε περίπτωση ο/η μαθητής/τρια τονίσει με οξεία αντί βαρεία, δεν αφαιρείται μονάδα.

Δ. Παρατηρήσεις**(Μονάδες 20)**

Για την ορθογραφία στις ασκήσεις του Μέρους Δ΄ του εξεταστικού δοκιμίου ισχύουν τα ακόλουθα:

- (α) Σε περίπτωση ορθογραφικού λάθους, ο τύπος θεωρείται λανθασμένος και βαθμολογείται με μηδέν μονάδες.
- (β) Για κάθε λάθος σε τόνο, παρατονισμό, πνεύμα, υπογεγραμμένη αφαιρείται 0,25μ.
- (γ) Αν στην ίδια λέξη συνυπάρχουν δύο ή περισσότερα λάθη τόνου, παρατονισμού, πνεύματος, υπογεγραμμένης, αφαιρείται 0,25μ.
- (δ) Το άρθρο και η λέξη που συνοδεύει, μοιράζονται εξίσου τη βαθμολογία που αντιστοιχεί στο λεκτικό σύνολο (π.χ. 0,5+0,5=1μ.).
- (ε) Σε οποιαδήποτε περίπτωση ο/η μαθητής/τρια τονίσει με οξεία αντί βαρεία, δεν αφαιρείται μονάδα.

Σημείωση:

Σε όλες τις πιο πάνω περιπτώσεις που ζητείται τύπος των Αρχαίων ή των Νέων Ελληνικών και ο τύπος που δίνεται ως απάντηση υφίσταται ως άλλος γραμματικός τύπος των Αρχαίων ή των Νέων Ελληνικών αντίστοιχα, τότε ο τύπος βαθμολογείται με μηδέν μονάδες (παρόλο που ορθογραφικά μπορεί να είναι ορθός). Για παράδειγμα, αν ζητηθεί το γ' ενικό πρόσωπο της ευκτικής Ενεστώτα ενεργητικής φωνής του ρήματος «λέγω» και δοθεί ως απάντηση το «λέγει» ή «λέγη», τότε ο τύπος θεωρείται λανθασμένος. Αν ζητηθεί π.χ. ένα παράγωγο ουσιαστικό του ρήματος «κλίνω» (στα Αρχαία ή στα Νέα Ελληνικά) και δοθεί ως απάντηση ο τύπος «κλήση», τότε ο τύπος θεωρείται λανθασμένος.

1.α. *ἀκολουθήσης*

Να γράψετε το γ' πρόσωπο ενικού στην οριστική του Παρατατικού στην ίδια φωνή.

➤ **ήκολουθει**

β. *εἰσάξω*

Να γράψετε το α' πρόσωπο πληθυντικού στην υποτακτική του Αορίστου β' στην ίδια φωνή.

➤ **εἰσαγάγωμεν**

γ. *γενομένου*

Να γράψετε το β' πρόσωπο ενικού στην ευκτική του Μέλλοντα.

➤ **γενήσοιο / ἔσοιο**

δ. *ἀποκεκήρυκται*

Να γράψετε το απαρέμφατο στον ίδιο χρόνο και στην ίδια φωνή.

➤ **ἀποκεκηρῦχθαι**

(4 σημεία X 1 μονάδα = 4 μ.)

2.α. *μέγιστα, πολλῆ*

Να γράψετε τους άλλους βαθμούς (μονολεκτικούς τύπους) των πιο πάνω λέξεων διατηρώντας τον ίδιο γραμματικό τύπο. Σε κάθε περίπτωση να διευκρινίζετε ποιον βαθμό γράφετε.

➤ *μέγιστα*: → **Θετικός: μεγάλα**

→ **Συγκριτικός: μείζονα / μείζω**

➤ *πολλῆ*: → **Συγκριτικός: πλείονι / πλέονι**

→ **Υπερθετικός: πλείστη**

(4 σημεία X 0,5 μονάδα = 2 μ.)

→ **Υπόδειξη:** αν οι μαθητές/ριες δεν αναφέρουν τον βαθμό του γραμματικού τύπου που σχηματίζουν, να αφαιρείται 0,25μ. για κάθε περίπτωση. Αν όμως γράψουν τους γραμματικούς τύπους σε ορθή σειρά χωρίς να διευκρινίζουν τον βαθμό, τότε να δίνονται οι μονάδες.

2.β.ι. *τούτου δὲ γενομένου*

ii. *ὥστε πολλῆ δυνάμει βοηθήσεις τῷ ἀδελφῷ*

Να μεταφέρετε στον αντίθετο αριθμό τους κλιτούς τύπους των πιο πάνω αποσπασμάτων.

(μονάδες 3)

i.

- τούτων (0,5μ.)
- γενομένων (0,5μ.)

ii.

- πολλαῖς (0,5μ.)
- δυνάμεσι(ν) (0,5μ.)
- βοηθήσετε (0,5μ.)
- τοῖς (0,25μ.) ἀδελφοῖς (0,25μ.)

3. α.ι. Ἔξεστί σοι, ὦ Φοιβίδα, τῆδε τῆ ἡμέρα μέγιστα ἀγαθὰ τῆ σεαυτοῦ πατρίδι ὑπουργῆσαι

ii. ἐὰν γὰρ ἀκολουθήσης ἐμοὶ σὺν τοῖς ὀπλίταις

iii. τούτου δὲ γενομένου νόμιζε τὰς Θήβας

Να αναγνωρίσετε συντακτικῶς τους πιο πάνω υπογραμμισμένους τύπους.

(μονάδες 3)

i. Ἔξεστί σοι, ὦ Φοιβίδα, τῆδε τῆ ἡμέρα μέγιστα ἀγαθὰ τῆ σεαυτοῦ πατρίδι ὑπουργῆσαι

- ὑπουργῆσαι: **τελικό απαρέμφατο (0,25μ.), υποκείμενο (0,5μ.) στο απρόσωπο ρήμα «ἔξεστι» (0,25μ.)**

ii. ἐὰν γὰρ ἀκολουθήσης ἐμοὶ σὺν τοῖς ὀπλίταις

- σὺν τοῖς ὀπλίταις: **εμπρόθετος προσδιορισμός (0,5μ.) της συνοδείας (0,5μ.)**

iii. τούτου δὲ γενομένου νόμιζε τὰς Θήβας

- γενομένου: **γενική απόλυτη (0,5μ.) (επιρρηματική) χρονική / υποθετική / χρονικοὑποθετική μετοχή (0,5μ.) (στο υποκείμενο «τούτου»)**

3.β. ἐὰν δέ γε σὺ ταῦτα μεθ' ἡμῶν πράξης, εὐθύς σοι ἡμεῖς πολλοὺς μὲν ὀπλίτας, πολλοὺς δὲ ἵππείας συμπέμψομεν

i. Να γράψετε ποια είναι η υπόθεση, η απόδοση, η εκφορά και η σημασία / το είδος του πιο πάνω Υποθετικού Λόγου.

- Υπόθεση: **ἐὰν πράξης (0,25μ.)**
- Απόδοση: **συμπέμφομεν (0,25μ.)**
- Εκφορά υπόθεσης: **υποθετικός σύνδεσμος «ἐὰν» (0,25μ.) + υποτακτική (Αορίστου) (0,25μ.)**
- Εκφορά απόδοσης: **Οριστική Μέλλοντα (0,5μ.)**
- Σημασία / Είδος: **Προσδοκώμενο (0,5μ.)**

(μονάδες 2)

ii. Να τον μετατρέψετε ώστε να δηλώνει το αντίθετο του πραγματικού.

- Υπόθεση: **εἰ (0,5μ.) ἔπραττες/ ἔπραξας / ἔπεπραχεις (0,5μ.)**
- Απόδοση: **ἄν (0,5μ.) συνεπέμφομεν / συνεπέμψαμεν/ συνεπεπόμφεμεν (0,5μ.)**

(μονάδες 2)

4.α. ἀποκεκήρυκται

i. Να αναλύσετε την πιο πάνω λέξη του αδίδακτου κειμένου (I.B.) στα συνθετικά της μέρη στα Αρχαία Ελληνικά. Σε περίπτωση ρήματος να γράψετε το α' πρόσωπο ενικού της οριστικής Ενεστώτα και σε περίπτωση άλλου κλιτού μέρους του λόγου την ονομαστική ενικού.

(μονάδα 1)

ἀπό + κηρύττω / κηρύττομαι, κήρυξ

(2 σημεία X 0,5 μονάδα = 1 μ.)

→ **Υπόδειξη:** σε περίπτωση που δοθεί ως απάντηση τύπος εκτός της ονομαστικής ενικού και εκτός του α' προσώπου ενικού οριστικής ενεστώτα, δεν θα γίνεται αποδεκτή.

ii. Από το δεύτερο συνθετικό της πιο πάνω λέξης να σχηματίσετε ένα σύνθετο ουσιαστικό στα Νέα Ελληνικά.

ανακήρυξη, διακήρυξη, προκήρυξη, επικήρυξη, ...

(1 σημείο X 1 μονάδα = 1 μ.)

4.β. Να αντιστοιχίσετε στο τετράδιο απαντήσεων τους αριθμούς των αρχαιοελληνικών λέξεων των κειμένων για μετάφραση, I.A.1., I.A.2. και I.B., της στήλης Α' με τα γράμματα των συγγενικών τους νεοελληνικών λέξεων της στήλης Β'. Στη στήλη Β' περισεύει μία (1) λέξη.

Στήλη Α΄	Στήλη Β΄
1. πράττειν (I.A.1.)	α. βούλευμα
2. συμβουλή (I.A.2.)	β. προσόν
3. είσάξω (I.B.)	γ. βουλιμία
4. ἔσεσθαι (I.B.)	δ. δυσπραγία
	ε. υδραγωγείο

➤ 1 - δ

➤ 2 - α

➤ 3 - ε

➤ 4 - β

(4 σημεία X 0,5 μονάδα = 2 μ.)

Ε. Μεταφορά νεοελληνικού κειμένου στα Αρχαία Ελληνικά

(Μονάδες 5)

Πολλοί νέοι στην Αθήνα διαβάλλουν κάποιους από τους πάρα πολύ έντιμους άρχοντες. Επειδή, βέβαια, γνωρίζετε την αλήθεια, πρέπει εσείς να τους διδάξετε πάλι με ποιον τρόπο να πράττουν το καλό.

Να μεταφέρετε το πιο πάνω κείμενο στα Αρχαία Ελληνικά.

Για την ορθογραφία στην άσκηση του Μέρους Ε΄ ισχύουν τα ακόλουθα:

(α) Για κάθε ορθογραφικό ή γραμματικό λάθος αφαιρείται 0,25μ. από το σύνολο της βαθμολογίας της άσκησης.

(β) Για κάθε δύο λάθη τόνου, παρατονισμού, πνεύματος, υπογεγραμμένης, αφαιρείται 0,25μ. από το σύνολο της βαθμολογίας της άσκησης.

(γ) Μέγιστη αφαίρεση μονάδων για τα πιο πάνω (λόγω ορθογραφίας, τόνων, πνευμάτων και υπογεγραμμένης) από το σύνολο της βαθμολογίας της άσκησης: 2 μονάδες.

(δ) Σε οποιαδήποτε περίπτωση ο/η μαθητής/τρια τονίσει με οξεία αντί βαρεία, δεν αφαιρείται μονάδα.

Σημείωση:

Αν ο τύπος που δίνεται ως απάντηση υφίσταται ως άλλος γραμματικός τύπος των Αρχαίων Ελληνικών, τότε ο τύπος βαθμολογείται με μηδέν μονάδες (παρόλο που ορθογραφικά μπορεί να είναι ορθός). Για παράδειγμα, αν απαιτείται το γ' ενικό πρόσωπο της ευκτικής Ενεστώτα ενεργητικής φωνής του ρήματος «λέγω» και δοθεί ως απάντηση το «λέγει» ή «λέγη», τότε ο τύπος θεωρείται λανθασμένος.

Πολλοὶ (0,25μ.) νέοι / νεανῖαι / νεανίσκοι (0,25μ.)
 ἐν Ἀθήναις / Ἀθήνησι (0,25μ.)
 διαβάλλουσι(ν) / μέμφονται (0,25μ.) τινὰς (0,25μ.)
 ἢ κατηγοροῦσι(ν) (0,25μ.) τινῶν (0,25μ.)
 τῶν ἐντιμοτάτων / χρηστοτάτων (0,25μ.) ἀρχόντων (0,25μ.).
 Ἐπεὶ / Ἐπειδὴ (0,25μ.) γε (0,25μ.) γινώσκετε / ἴστε / ἐπίστασθε (0,25μ.)
 ἢ Γινώσκοντες / Εἰδότες / Ἐπιστάμενοι (0,5μ.)
 τὴν ἀλήθειαν / τὸ ἀληθές (0,25μ.),
 δεῖ / χρὴ (0,25μ.) ὑμᾶς (0,25μ.) διδάξαι (0,25μ.) τούτους / αὐτοὺς (0,25μ.) αὖ / αὖθις /
 πάλιν (0,25μ.)
 τίνοι (0,25μ.) τρόπῳ (0,25μ.) ἢ τίνα (0,25μ.) τρόπον (0,25μ.)
 πράττειν / ποιεῖν (0,25μ.) τὸ ἀγαθόν / καλόν. (0,25μ.).

ΜΕΡΟΣ II. ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ

(Μονάδες 15)

1. Σύμφωνα με τα λεγόμενα του Σωκράτη στο πρώτο προς μετάφραση απόσπασμα (I.A.1.), να αναφέρετε:

(α) τρεις (3) από τις ενέργειες του Ιπποκράτη, οι οποίες φανερώνουν έλλειψη σύνεσης και νεανικό ενθουσιασμό.

(μονάδες 3)

Απάντηση:

Η έλλειψη σύνεσης και ο νεανικός ενθουσιασμός του Ιπποκράτη φαίνονται από τα εξής:

- για το σοβαρό θέμα της ωφέλειας ή της βλάβης στην ψυχή του μετά από τη μαθητεία κοντά στον Πρωταγόρα, δεν έχει συμβουλευτεί κανέναν (ούτε τον πατέρα του ούτε τον αδελφό του ούτε και κάποιον από τους φίλους / οικείους του)
- προτίθεται να εμπιστευθεί την ψυχή του σε κάποιον άγνωστό του ξένο, ο οποίος έφθασε στην πόλη μόλις τρεις μέρες πιο πριν
- μόλις άκουσε το προηγούμενο βράδυ για την άφιξη του ξένου στην πόλη, χαράματα πήγε στον Σωκράτη, για να του ζητήσει να τον συστήσει στον Πρωταγόρα
- ακόμα και με τον φίλο / εταίρο / δάσκαλο Σωκράτη δεν προτίθεται να συζητήσει ή να του ζητήσει συμβουλή σε σχέση με το αν πρέπει να εμπιστευθεί τον εαυτό του στον Πρωταγόρα
- είναι πρόθυμος/πανέτοιμος να ξοδεύσει τόσο τα δικά του χρήματα όσο και εκείνα των φίλων / προσφιλών του προσώπων, έχοντας προαποφασίσει ότι πρέπει οπωσδήποτε να μαθητεύσει κοντά στον Πρωταγόρα

(3 σημεία X 1 μονάδα = 3 μ.)

(β) γιατί η μαθητεία κοντά στον Πρωταγόρα ίσως καταστεί επικίνδυνη για την ψυχή του Ιπποκράτη τεκμηριώνοντας την απάντησή σας με βάση το κείμενο.

(μονάδες 4)

Απάντηση:

Η μαθητεία κοντά στον Πρωταγόρα ίσως καταστεί επικίνδυνη για την ψυχή του Ιπποκράτη, γιατί:

- η ωφέλεια ή η βλάβη που θα αποκομίσει από τη συναναστροφή με τον Πρωταγόρα, θα έχει άμεσο και μόνιμο αντίκτυπο στην ψυχή του (μ.1)
- από την ψυχή του είναι που εξαρτάται η ευτυχία ή η δυστυχία του σε καθετί (μ.1), αναλόγως του αν αυτή γίνει γερή ή αδύναμη (μ.1).
- Τεκμηρίωση: «Ὁ δὲ περὶ πλείονος τοῦ σώματος ἡγεῖ, τὴν ψυχὴν, καὶ ἐν ᾧ πάντ' ἐστὶ τὰ σα ἢ εὖ ἢ κακῶς πράττειν χρηστοῦ ἢ πονηροῦ αὐτοῦ γενομένου, περὶ δὲ τούτου οὔτε τῷ πατρὶ οὔτε τῷ ἀδελφῷ ἐπεκοινῶσω οὔτε ἡμῶν τῶν ἐταίρων οὐδενί, εἴτ' ἐπιτρεπτέον εἶτε καὶ οὐ τῷ ἀφικομένῳ τούτῳ ξένῳ τὴν σὴν ψυχὴν» (μ.1).
→ Υπόδειξη: για να δοθεί η μία (01) μονάδα της τεκμηρίωσης, απαραίτητη προϋπόθεση είναι να γραφεί το υπογραμμισμένο μέρος της πρότασης.

(4 σημεία X 1 μονάδα = 4 μ.)

2. Ποιο επιχείρημα προβάλλει ο Πρωταγόρας στο δεύτερο προς μετάφραση απόσπασμα (I.A.2.), για να στηρίξει την άποψή του ότι η αρετή είναι διδακτή;

(μονάδες 4)

Απάντηση:

Ο Πρωταγόρας υποστηρίζει ότι η αρετή είναι διδακτή αναφέροντας τα εξής:

- όταν γίνεται λόγος/αναφορά για κάποια τεχνική/ειδική γνώση, τότε και οι υπόλοιποι άνθρωποι και οι Αθηναίοι δέχονται ως ορθή/έγκυρη μόνο τη συμβουλή του ειδικού (μ.2)
- όταν γίνεται λόγος/αναφορά για πολιτικά ζητήματα (που πρέπει να διέπονται εξολοκλήρου από δικαιοσύνη και σωφροσύνη), τότε επιτρέπουν σε οποιονδήποτε άνδρα να εκφέρει άποψη, γιατί είναι ταιριαστό να συμμετέχει ο καθένας σε αυτά, αλλιώς δεν είναι δυνατό να υπάρχουν πόλεις. (μ.2)

(2 σημεία X 2 μονάδες = 4 μ.)

3. Τη νύχτα τούτη που πέρασε, βαθιά χαράματα ακόμη, ο Ιπποκράτης ο γιος του Απολλοδώρου, ο αδελφός του Φάσωνα, χτυπούσε την πόρτα μου πολύ δυνατά με το ραβδί του. Και μόλις του άνοιξε κάποιος, αμέσως μπήκε μέσα βιαστικός και με μεγάλη φωνή, «Σωκράτη, είπες, είσαι ξυπνητός ή κοιμάσαι;» - Εγώ γνώρισα τη φωνή του και του είπα: «Εσύ 'σαι Ιπποκράτη; φέρνεις καμιά κακή είδηση;» - «Όχι, όχι είπες εκείνος, μόνο καλά». «Με το καλό λοιπόν», είπα εγώ. «Μα τι συμβαίνει και για ποιο λόγο ήρθες τέτοια ώρα;» Και κείνος στάθηκε κοντά μου και είπες: «Ο Πρωταγόρας είναι εδώ». «Από προχτές, είπα εγώ. Τώρα το 'μαθες εσύ;» - Ναι, μα τους θεούς, είπες. Χτες το βράδυ».

Και λέγοντας αυτά βρήκε ψηλαφιστά το σκίμποδα, κάθησε προς τα πόδια μου και είπες: - «Ναι λοιπόν, χτες το βράδυ, αργά, στο γυρισμό μου από την Οινόη. [...] Τι καθόμαστε λοιπόν και δεν πηγαίνουμε να τον βρούμε, πριν βγει; Όπως άκουσα μένει στου Καλλία, του γιου του Ιππονίκου' μόνο ας πηγαίνουμε. - Και εγώ είπα: Ας μην πάμε ακόμη, καλέ μου, εκεί' είναι νωρίς' ας βγούμε εδώ έξω στην αυλή, και ας χασομερήσουμε κάνοντας γύρους, ωσότου φέξει' τότε πηγαίνουμε. Ο Πρωταγόρας άλλωστε μένει μέσα τον περισσότερο καιρό, ώστε μην ανησυχείς, θα τον βρούμε, όπως φαίνεται, εκεί.

Πλάτωνος Πρωταγόρας Β'

Να επισημάνετε τέσσερα (4) από τα στοιχεία που υπάρχουν στο πιο πάνω απόσπασμα, τα οποία επιβεβαιώνουν την καλλιτεχνική - σκηνογραφική ικανότητα του Πλάτωνα, τεκμηριώνοντας την απάντησή σας με αντίστοιχες αναφορές στο κείμενο.

(μονάδες 4)

Απάντηση:

<p><u>Καλλιτεχνική / σκηνογραφική ικανότητα</u> (4 σημεία X 0,5 μονάδα = 2μ.)</p>	<p><u>Τεκμηρίωση</u> (είτε με αυτούσιες αναφορές στο κείμενο είτε με ελεύθερη απόδοση σημείων του κειμένου) (4 σημεία X 0,5 μονάδα = 2μ.)</p>
<p>παραστατική / λεπτομερής / γλαφυρή / «ζωντανή» περιγραφή / αναφορά σε ό,τι αφορά τα πρόσωπα, τις κινήσεις, τις αντιδράσεις και τα συναισθήματά τους, τον χώρο και τον χρόνο</p> <p><u>ή</u> παραστατικότητα/ περιγραφικότητα/ περιγραφική ικανότητα</p>	<p><u>Περιγραφή / αναφορά σε σχέση με:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ <u>πρόσωπα, κινήσεις, αντιδράσεις, συναισθήματά τους:</u> <ul style="list-style-type: none"> > «ο Ιπποκράτης ο γιος του Απολλοδώρου, ο αδελφός του Φάσωνα» > ο Ιπποκράτης κτυπά την πόρτα του σπιτιού του Σωκράτη με το ραβδί του πολύ δυνατά > μόλις ανοίγει κάποιος στον Ιπποκράτη, εκείνος εισέρχεται στο σπίτι βιαστικός > ο Ιπποκράτης μιλά μεγαλόφωνα και αναφέρεται στην άφιξη του Πρωταγόρα στην πόλη > ο Ιπποκράτης, ψηλαφίζοντας, βρίσκει τον σκίμποδα και κάθεται στην πλευρά του κρεβατιού που είναι τα πόδια του Σωκράτη > ο Ιπποκράτης ανυπόμονος, ζητεί από τον Σωκράτη να τον συνοδεύσει στο σπίτι του Καλλία, όπου διαμένει ο Πρωταγόρας > «στου Καλλία, του γιου του Ιππονίκου» > ο Σωκράτης παραμένει νηφάλιος και εισηγείται στον νεαρό Ιπποκράτη να περπατήσουν στην αυλή μέχρι να ξημερώσει > ο Πρωταγόρας είναι ο δάσκαλος που δύσκολα μετακινείται σε άλλους χώρους / συνήθως εντοπίζεται σε έναν συγκεκριμένο χώρο. <ul style="list-style-type: none"> ▪ <u>τον χώρο:</u> <ul style="list-style-type: none"> ~ ο Ιπποκράτης: <ul style="list-style-type: none"> > χτυπά την πόρτα του σπιτιού του Σωκράτη > εισέρχεται στο σπίτι του Σωκράτη > στέκεται κοντά στον Σωκράτη > ανακοινώνει την άφιξη του Πρωταγόρα «εδώ», δηλαδή στην Αθήνα > βρίσκει τον σκίμποδα που υπάρχει στο δωμάτιο και κάθεται στην πλευρά του κρεβατιού που είναι τα πόδια του Σωκράτη > επέστρεψε από την Οινόη > πληροφορεί τον Σωκράτη ότι ο Πρωταγόρας μένει στο σπίτι του Καλλία ~ ο Σωκράτης: <ul style="list-style-type: none"> > προτείνει στον Ιπποκράτη να περπατήσουν στην αυλή > πληροφορεί τον Ιπποκράτη ότι ο Πρωταγόρας μένει «μέσα» τον περισσότερο καιρό και άρα θα τον βρουν «εκεί», δηλαδή στο σπίτι του Καλλία. ▪ <u>τον χρόνο:</u>

	<p>Λέξεις / φράσεις, όπως είναι π.χ. οι πιο κάτω:</p> <ul style="list-style-type: none"> > «Τη νύχτα τούτη που πέρασε, βαθιά χαράματα ακόμη» > «Και μόλις του άνοιξε κάποιος» > «αμέσως μπήκε» > «τέτοια ώρα;» > «Από προχτές» > «Χτες το βράδυ» > « χτες το βράδυ, αργά, στο γυρισμό μου από την Οινόη» > «είναι νωρίς» > «ωστόσο φέξει' τότε πηγαίνομε» > «τον περισσότερο καιρό»
(πλούσια, παραστατική, γλαφυρή) εικονοποιία (οπτικές και ακουστικές εικόνες ή και τα δύο είδη μαζί)	<p><u>ο Ιπποκράτης:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> > χαράματα κτυπά με το ραβδί του την πόρτα του σπιτιού του Σωκράτη > εισέρχεται βιαστικός στο σπίτι του Σωκράτη και απευθύνεται σε αυτόν μεγαλόφωνα > (ανυπόμονος) στέκεται κοντά στον Σωκράτη και συνδιαλέγονται αρχικά για τα της άφιξης του Πρωταγόρα στην πόλη και έπειτα για τη διακαή του επιθυμία να συναντήσει τον Πρωταγόρα > ψηλαφίζοντας, βρίσκει τον σκίμποδα και κάθεται στην πλευρά του κρεβατιού που είναι τα πόδια του Σωκράτη <p><u>ο Σωκράτης:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> > οριοθετεί τον ανυπόμονο Ιπποκράτη / νοερή εικόνα Σωκράτη και Ιπποκράτη να περπατούν στην αυλή του σπιτιού του πρώτου μέχρι να ξημερώσει <p><u>ο Πρωταγόρας:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> > στο σπίτι του Καλλία
χρήση γ' ενικού προσώπου στα σημεία όπου υπάρχει περιγραφή / αφηγημένος διάλογος	<p>Λέξεις / φράσεις, όπως είναι π.χ. οι πιο κάτω:</p> <ul style="list-style-type: none"> > «Τη νύχτα τούτη που πέρασε» > «χτυπούσε την πόρτα μου πολύ δυνατά με το ραβδί του» > «Και μόλις του άνοιξε κάποιος, αμέσως μπήκε μέσα» > «είπε» > «Και κείνος στάθηκε κοντά μου και είπε» > «Και λέγοντας αυτά βρήκε ψηλαφιστά το σκίμποδα, κάθισε προς τα πόδια μου και είπε» > «μένει στου Καλλία» > «Ο Πρωταγόρας άλλωστε μένει μέσα τον περισσότερο καιρό» > «όπως φαίνεται»
(θεατρικός) διάλογος ή χρήση α', β' ενικού και α' πληθυντικού προσώπου στα διαλογικά μέρη	<p>Φράσεις, όπως είναι π.χ. οι πιο κάτω:</p> <ul style="list-style-type: none"> > «είσαι ξυπνητός ή κοιμάσαι;» - Εγώ γνώρισα τη φωνή του και του είπα: «Εσύ 'σαι Ιπποκράτη; φέρνεις καμιά κακή είδηση;» > «Με το καλό λοιπόν», είπα εγώ. «Μα τι συμβαίνει και για ποιο λόγο ήρθες τέτοια ώρα;» > «Από προχτές, είπα εγώ. Τώρα το 'μαθες εσύ;» > «Ναι λοιπόν, χτες το βράδυ, αργά, στο γυρισμό μου από την Οινόη. [...] τι καθόμαστε λοιπόν και δεν πηγαίνομε να τον βρούμε, πριν βγει; Όπως άκουσα μένει στου Καλλία, του γιου του Ιππονίκου' μόνο ας πηγαίνομε. – Και εγώ είπα: Ας μην πάμε ακόμη, καλέ μου, εκεί' είναι νωρίς' ας βγούμε εδώ έξω στην αυλή, και ας χασομερήσομε κάνοντας γύρους, ωστόσο φέξει' τότε πηγαίνομε».

	> «μην ανησυχείς, θα τον βρούμε, όπως φαίνεται, εκεί».
εναλλαγή ευθέος με πλάγιο λόγο / διάλογο	<p>- <u>ευθύς λόγος</u>: εντοπίζεται στα λόγια / στη στιχομυθία των δύο συνομιλητών, που είναι σε εισαγωγικά (π.χ. «Σωκράτη, είπε, είσαι ξυπνητός ή κοιμάσαι;», «Εσύ 'σαι Ιπποκράτη; φέρνεις καμιά κακή είδηση;»)</p> <p>- <u>πλάγιος λόγος</u>: όπου υπάρχει περιγραφή ή αναφορά σε πρόσωπα (πληροφορίες, κινήσεις, αντιδράσεις, συναισθήματά τους), χώρο και χρόνο (π.χ. «Και κείνος στάθηκε κοντά μου και είπε», «Και λέγοντας αυτά βρήκε ψηλαφιστά το σκίμποδα, κάθησε προς τα πόδια μου και είπε»)</p>

-ΤΕΛΟΣ ΟΔΗΓΟΥ ΔΙΟΡΘΩΣΗΣ-

ΑΚΟΛΟΥΘΕΙ ΒΟΗΘΗΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

ΒΟΗΘΗΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ		
ΚΕΛΙ ΠΙΝΑΚΑ	ΑΣΚΗΣΗ	ΜΟΝΑΔΕΣ ΑΝΑ ΑΣΚΗΣΗ
1.	I.A.1. (διδαγμένο κείμενο 1 / μτφρ.)	18
2.	I.A.2. (διδαγμένο κείμενο 2 / μτφρ.)	12
3.	I.B. (αδίδακτο κείμενο / μτφρ.)	25
4.	I.Γ. (ορθογραφία)	5
5.	I.Δ.1.α-δ (σχηματισμός ρηματικών τύπων)	4
6.	I.Δ.2.α. (παραθετικά)	2
7.	I.Δ.2.β.i-ii. (αντίθετος αριθμός)	3
8.	I.Δ.3.α. (συντακτική αναγνώριση)	3
9.	I.Δ.3.β.i-ii. (υποθετικός λόγος)	4
10.	I.Δ.4.α.i-ii. (συνθετικά και σύνθετο ουσιαστικό)	2
11.	I.Δ.4.β. (αντιστοίχιση)	2
12.	I.E. (αντίστροφο)	5
13.	II.1(α) (ερώτηση κεφ. Ε'): ενέργειες του Ιπποκράτη	3
14.	II.1(β) (ερώτηση κεφ. Ε'): κίνδυνος από μαθητεία κοντά στον Πρωταγόρα και τεκμηρίωση	4
15.	II.2. (ερώτηση κεφ. ΙΒ'): ισχυρισμός Πρωταγόρα για το διδακτόν της αρετής	4
16.	II.3. (ερώτηση κεφ. Β'): καλλιτεχνική - σκηνογραφική ικανότητα Πλάτωνα και τεκμηρίωση	4
		ΣΥΝΟΛΟ 100

